

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Nye krav til kapitaldekning Betydning for stabilitet og institusjoner

Finansieringsselskapenes Forening

Årsmøte, 30. mai 2013

Emil R. Steffensen

Direktør finans- og forsikringstilsyn

Finanstilsynet

Internasjonal finanskriser

Finanskrisen hadde sitt utspring i en sammensetning av ulike problemer

- Makroøkonomiske ubalanser (driftsbalanse, gjelds-/eiendomsbobler)
- Komplekse produkter
- Svakheter i risikostyring og incitamentsstrukturer
- Høy risikovilje
- Svak risikobærende evne

Vanskelig å håndtere problemene når de oppstod

- Sammenvevd og komplekst finansielt system
- Uoversiktlige smittevirkninger og “too-big-to-fail”
- Støtte til bankene forsterket statsgjeldsproblemer

Krisen avdekket behov for

- En mer robust finanssektor
- Bedre virksomhetsstyring av finansinstitusjoner
- Bedre regulering og tilsyn, forsterket overvåkning, styrket forbrukerbeskyttelse
- Bedre institusjonelle strukturer for kriseforebygging og kriseløsning

- *“The crisis exposed significant shortcomings in the governance and risk management of firms and the culture and ethics which underpin them. This is not principally a structural issue. It is a failure in behaviour, attitude and, in some cases, competence.”* (H. Saints, FSA UK, April 2012)

- *“It is easy to see now that banks, markets and regulators allowed banks to take on too much risk: risk was underestimated and as a result risk limits were set too high.”* (W. Byres, Basel-komitéen, oktober 2012)

Omfattende reguleringsreformer

Finanskrisen har ført til store realøkonomiske kostnader, negativ/svak vekst og høy arbeidsledighet

Interaksjon mellom finanskrise og statsgjeldkrise forsterket problemene

Finanskrisen er internasjonal og reformene internasjonale

Krevende balanse mellom behov for rask styrking av banksektoren samtidig som realøkonomien ikke skal bli skadelidende

Reformprosessen går sakte frem, og de nye kravene innføres gradvis

I land med gode makroøkonomiske forhold kan styrking av banksektoren skje raskere

Hovedtyper av internasjonale reformer

- Høyere krav til kapitalnivå og kapitalkvalitet
- Nye krav til finansiering og likviditet
- Økt vekt på systemrisiko i regulering og tilsyn (makrotilsyn)
- Særlige krav til systemviktige finansinstitusjoner (globale og nasjonale)
- Nye og strengere krav til systemer for kriseberedskap og kriseløsning
- Krav til struktur i finanssektoren (Volcker, Vickers, Liikanen)
- Institusjonelle endringer – nasjonale og overnasjonale (ESRB, Bankunion mv)
- **Effektiv regulering krever effektivt tilsyn**

Basel-regelverket

For Norge er endringene i kapitaldekningsregelverket – Basel III - av størst betydning

Basel III gjennomføres i EU i form av direktiv og forordning - CRD IV

CRD IV tas inn i norsk regulering gjennom EØS-avtalen

- **Basel I**

- 1988: Første minimumsstandard for internasjonalt aktive banker
- 1996: Interne modeller for markedsrisiko

- **Basel II**

- 2004: Overenskomst om revisjon av Basel I
- 2007: Innføring av Basel II. Økt risikofølsomhet – bruk av interne modeller for kreditt- og oprisk

- **Basel III**

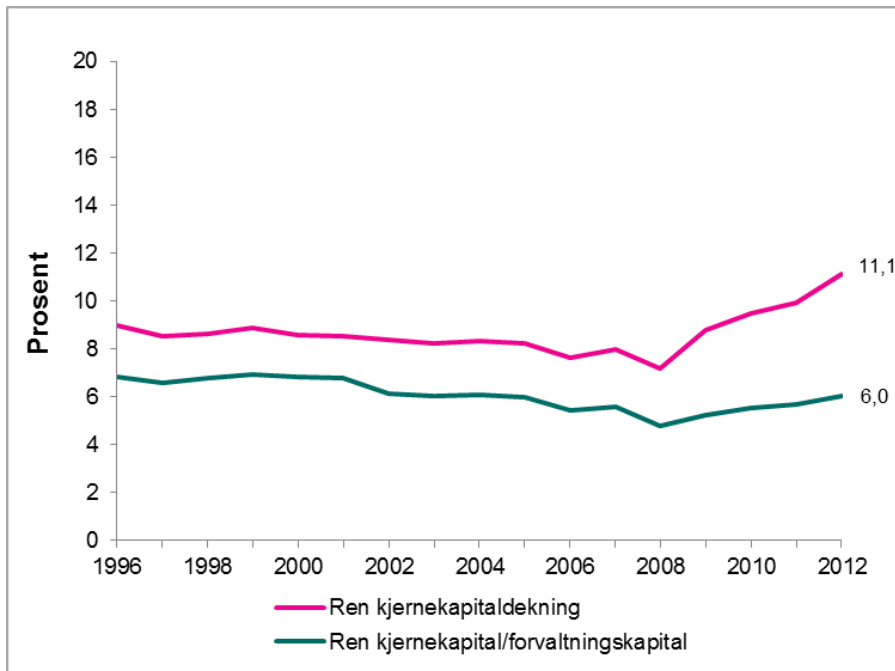
- Forslag til reviderte standarder fremlagt 2010, med forslag til gradvis innføring 2013-2019
- Enighet mellom EU-Parlamentet, EU-Rådet og EU-Kommisjonen oppnådd i februar 2013
- Alle formelle beslutninger ikke tatt - iverksettelse CRD IV 1. januar 2014

CRD IV – krav til kapital og likviditet

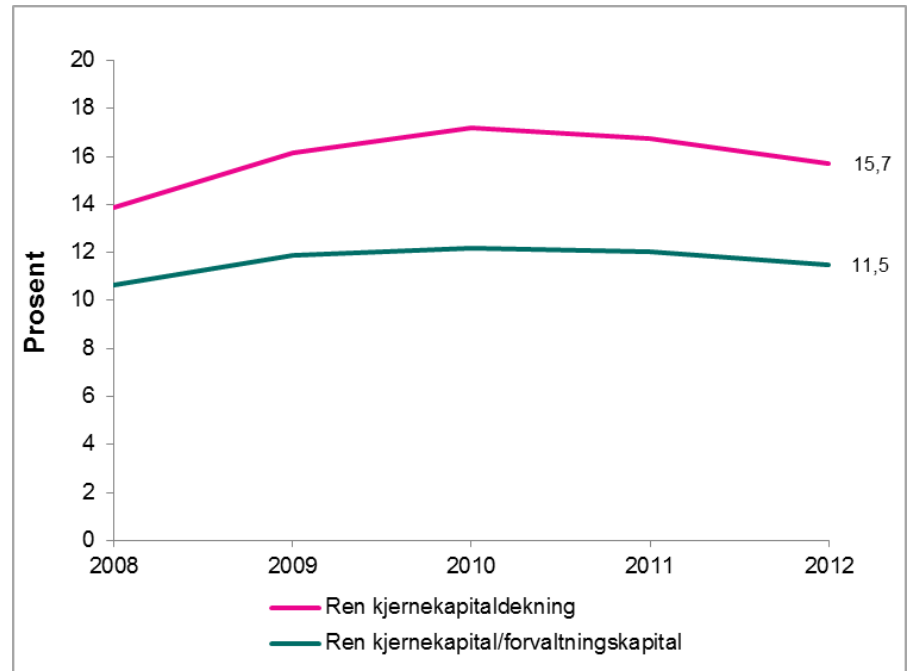
- Minstekrav til ren kjernekapital (4,5%), kjernekapital (6%) og ansvarlig kapital (8%)
- Bufferkrav (ren kjernekapital) og andre kapitalkrav (EU-Rådet, 5. mars 2013)
 - Konserveringsbuffer (2,5%)
 - Motsyklisk buffer (0-2,5%)
 - Systemrisikobuffer (1%-3%/5%)
 - Krav globalt systemviktige institusjoner (1-3.5%) og nasjonalt systemviktige (0-2%)
 - Leverage-krav (uvektet kjernekapitalandel), forslag innen utløpet av 2016
 - Pilar 2-krav, som også kan omfatte systemrisiko
 - Særlige tiltak når andre virkemidler er uttømt («nødbrems»)
- Restriksjoner på utbytte, bonus og tilbakekjøp av egne aksjer dersom summen av minstekrav til ren kjernekapital og bufferkrav ikke er tilfredsstillt
- Kvantitative krav til finansiering og likviditet
 - Liquidity coverage ratio – gradvis innføring fra 2015
 - Net stable funding ratio – forslag innen utløpet av 2016

Utvikling i soliditet

Ren kjernekapitaldekning og uvektet kapitalandel, norske banker

Ren kjernekapitaldekning og uvektet kapitalandel, norske finansieringsselskaper

Kapitalkrav norske kredittinstitusjoner

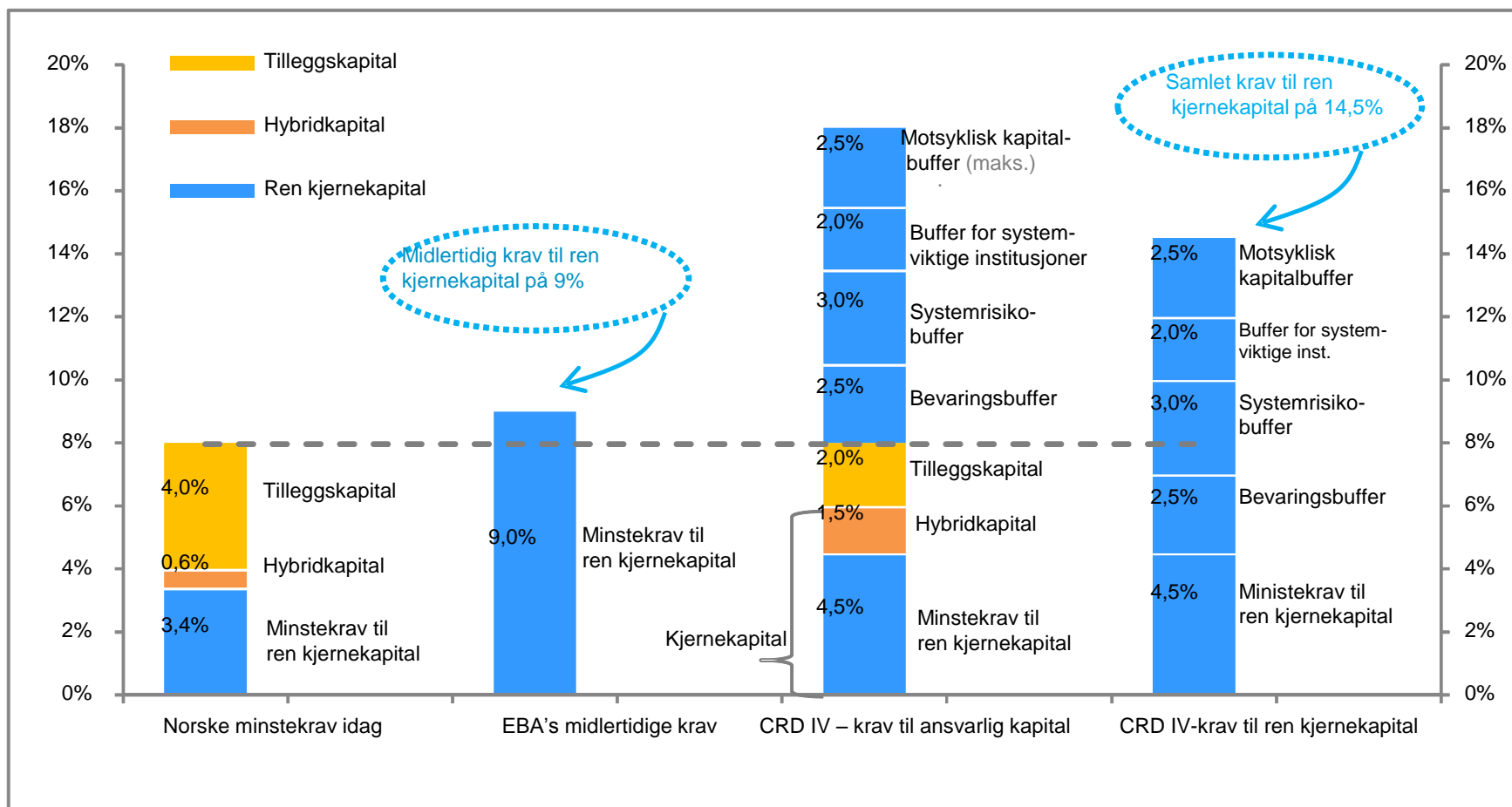
Krav til ren kjernekapital (minstekrav og bufferkrav)

- 4,5% minstekrav fra 1.7. 2013
- + 2,5% bevaringsbuffer fra 1.7. 2013
- + 2% systemrisikobuffer fra 1.7.2013, økes til 3% fra 1.7.2014
- + 1% buffer systemviktige institusjoner fra 1.7.2015, økes til 2 % fra 1.7.2016
- + 0 - 2,5% motsyklisk buffer (skal fastsettes minst 12 mndr før ikrafttredelse)

- 6% minstekrav til kjernekapital
- 8% minstekrav ansvarlig kapital

- Finanstilsynet skal innen 1. november oversende til Finansdepartementet en vurdering av kriterier for identifikasjon av systemviktige institusjoner

Kapitalkrav norske kredittinstitusjoner

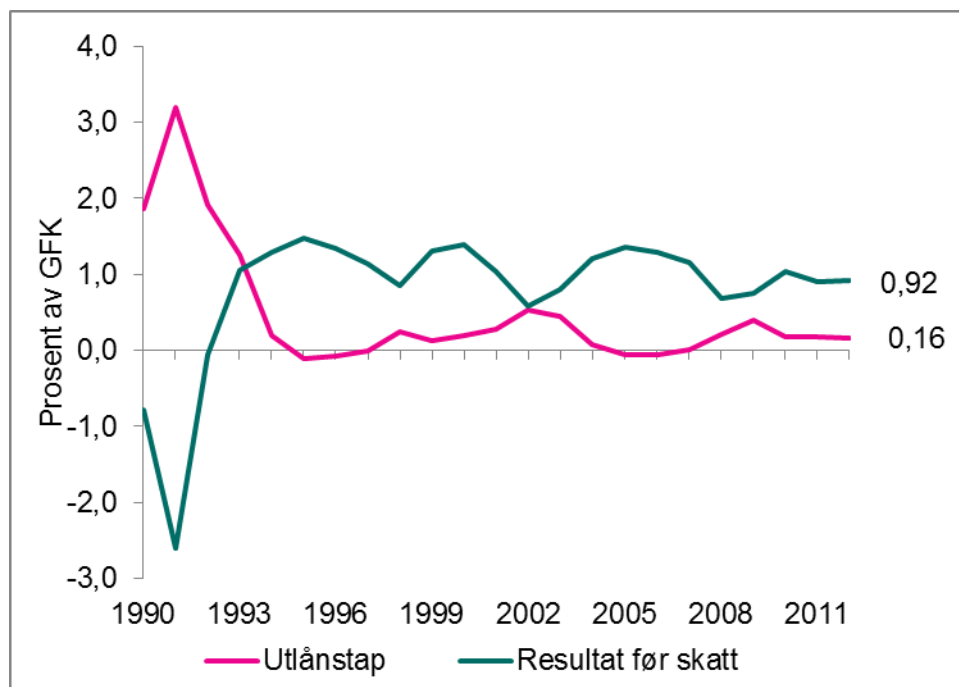
Finansdepartementet, 22. mars 2013

Nærmere om pilar 2

- Pilar 1: Generelle kapitalkrav
 - Forholdet mellom kapital («teller») og risikovektet beregningsgrunnlag («nevner»)
- Pilar 2: Regler om samlet risiko- og kapitalvurdering
 - Institusjonene skal vurdere samlet kapitalbehov og kapitalstrategi (ICAAP)
 - Institusjonenes vurderinger skal være fremadskuende og hensynta en alvorlig økonomisk tilbakegang med store tap, underskudd og vanskelig tilfang til ny kapital
 - Tilsynsmyndigheten skal overvåke og evaluere institusjonens vurderinger (SREP)
 - Tilsynsmyndigheten må vurdere både institusjonsspesifikk risiko og systemrisiko, og den risiko institusjonen representerer for systemet
 - Tilsynsmyndighetene skal gjennomføre nødvendige tiltak, herunder ilegge kapitalkrav utover pilar 1. Det kan i pilar 2 bl.a. stilles kapitalkrav til grupper av institusjoner som er eksponert for eller representerer samme type risiko
 - Praktiseringen av pilar 2 må tilpasses innføringen av de nye bufferkravene.
- Pilar 3: Krav til offentliggjøring av informasjon for å styrke markeddsdisiplin

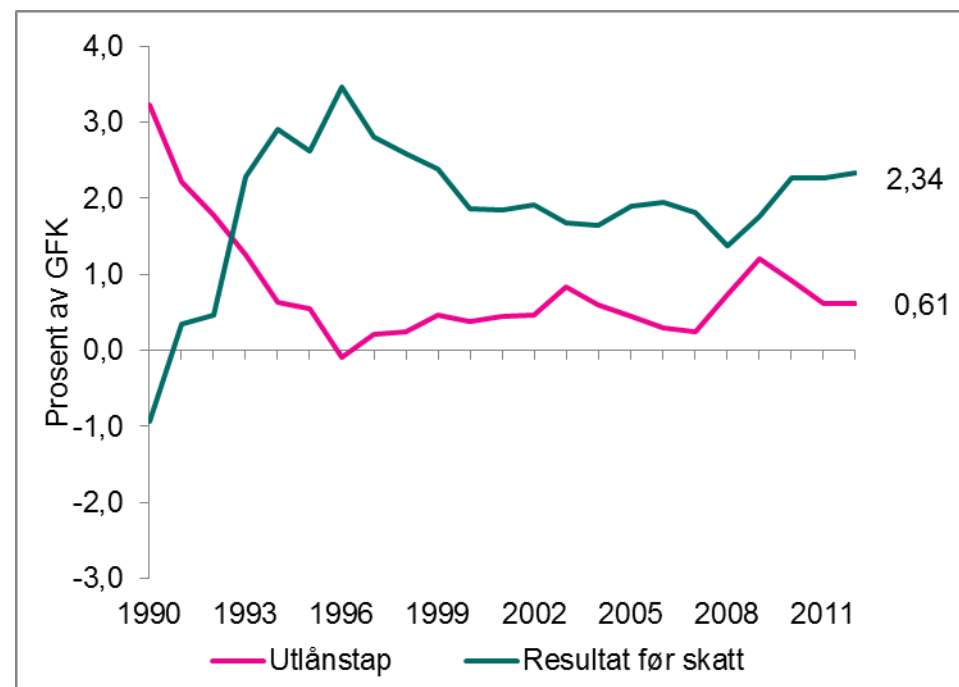
Resultat og utlånstap

Banker

Kilde: Finanstilsynet

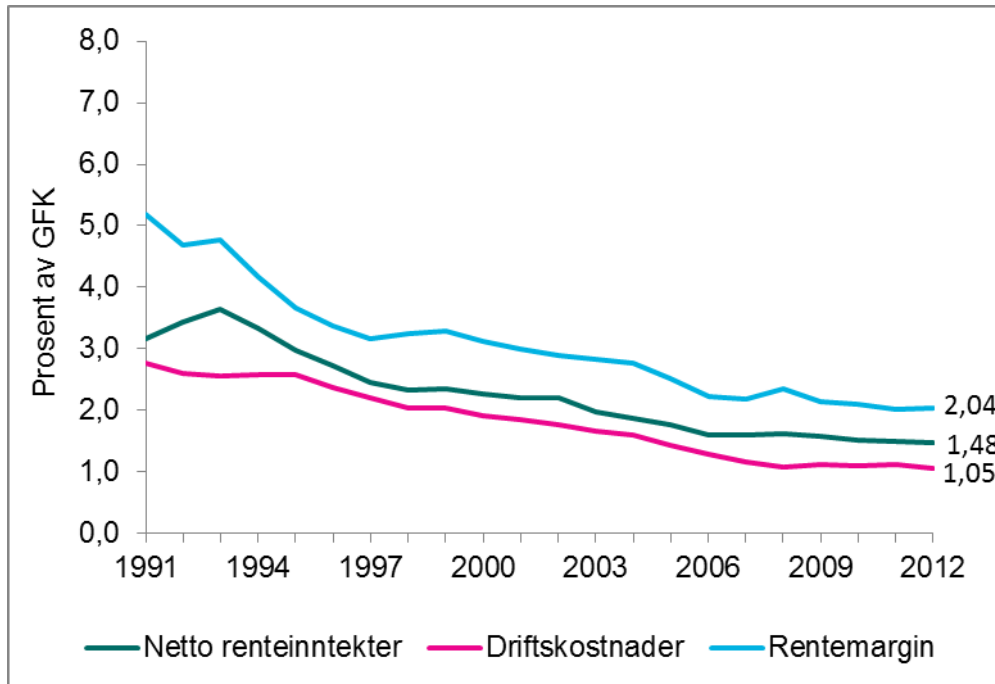
Finansieringsselskap

Kilde: Finanstilsynet

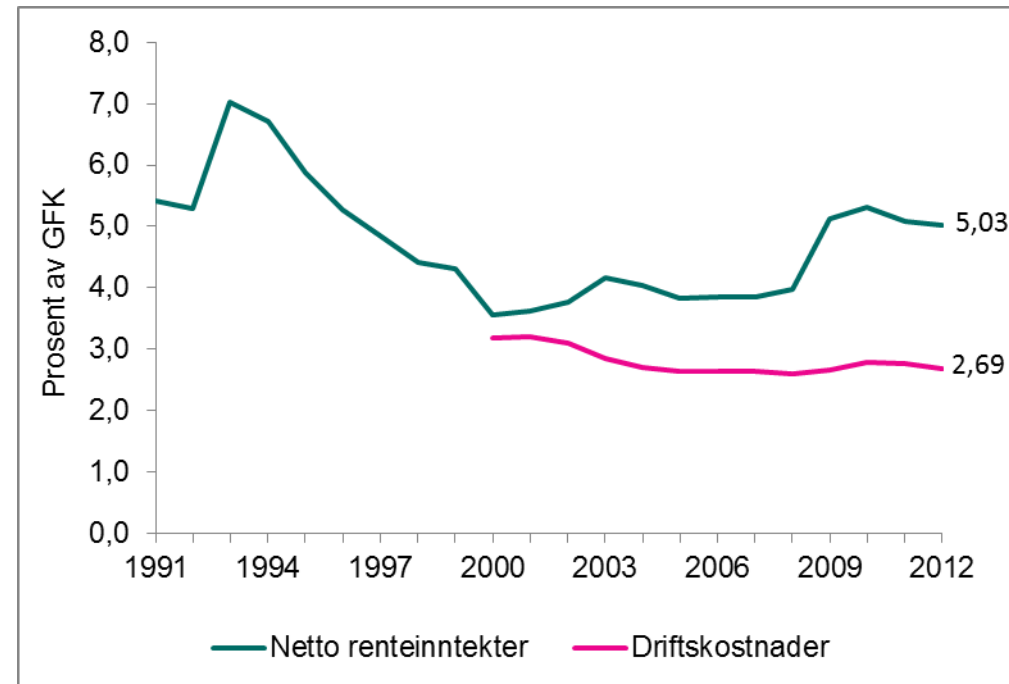
Nettorente og driftskostnader

Banker

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finanstilsynet

Finansieringsselskap

Kilde: Finanstilsynet

Fortsatt styrking av soliditeten

- Bankene har styrket sin soliditet gjennom å holde tilbake overskudd og hente inn ny kapital, og hadde samlet 11,1 % ren kjernekapitaldekning ved utgangen av 2012.
- Alle norske banker hadde ren kjernekapitaldekning over 9 % ved utgangen av 2012
- 4 banker og 7 finansieringsselskaper hadde kjernekapitaldekning under 10,5 % og/eller kapitaldekning under 12,5 % ved utgangen av 2012
- Norske banker og norsk økonomi er sårbare for internasjonale tilbakeslag – vekst, oljepris/bytteforhold, finansmarkedene, og er sårbare som følge av høye nivåer på husholdningsgjeld og boligpriser
- Lav rente i høykonjunktur øker faren for oppbygging av ubalanser og økning i systemrisiko, og krever langsiktighet i risikovurderinger hos banker og tilsynsmyndigheter.
- Fortsatt god utvikling i norsk økonomi, lave tap og god inntjening bankene gir et godt grunnlag for ytterligere nødvendig styrking av soliditeten

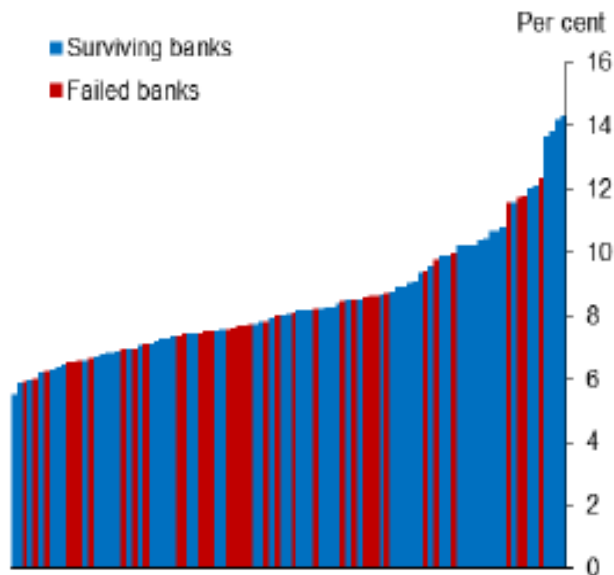
Kapitalkrav og risikosensitivitet

- Basel II innførte en mer risikosensitiv tilnærming til kapitaldekning, med mål om mer effektiv fordeling av kapital, uendret samlet kapitalnivå og bedre risikostyring
- Finanskrisen viste at risiko var undervurdert, kapitalnivåene for lave, og at risikostyringen ikke klarte å identifisere dette misforholdet
- Et risikosensitivt regelverk og modellbruk leder til økt kompleksitet.
- Vurderinger av kompleksitet og forenklinger vil stå sentralt fremover

*Everything should be made as simple as possible,
but not simpler (Albert Einstein)*

Kapitalkrav og risikosensitivitet

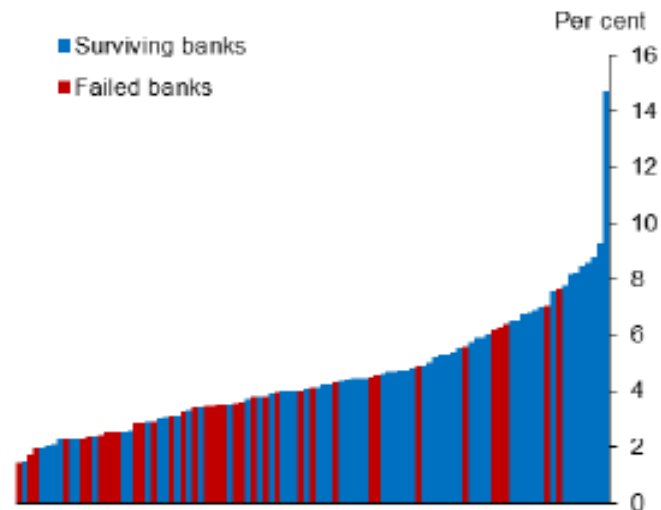
Chart 3: Risk-based capital ratios of major global banks, end-2006^(a)

Source: Capital IQ, SNL, published accounts, Laeven and Valencia (2010).

(a) The classification of bank failure is based on Laeven and Valencia (2010), updated to reflect failure or government intervention since August 2009.

Chart 5: Leverage ratios of major global banks, end-2006^{(a)(b)}

Source: Capital IQ, SNL, published accounts, Laeven and Valencia (2010) and Bank calculations.

(a) The classification of bank distress is based on Laeven and Valencia (2010), updated to reflect failure or government intervention since August 2009.

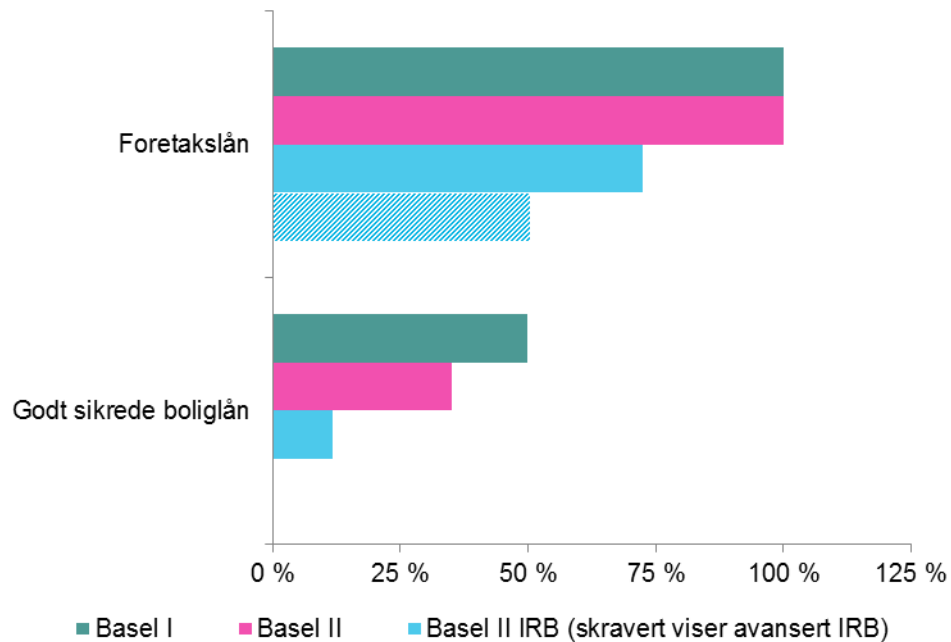
(b) Total assets have been adjusted on a best-efforts basis to achieve comparability between institutions reporting under US GAAP and IFRS.

Kapitalkrav og risikosensitivitet

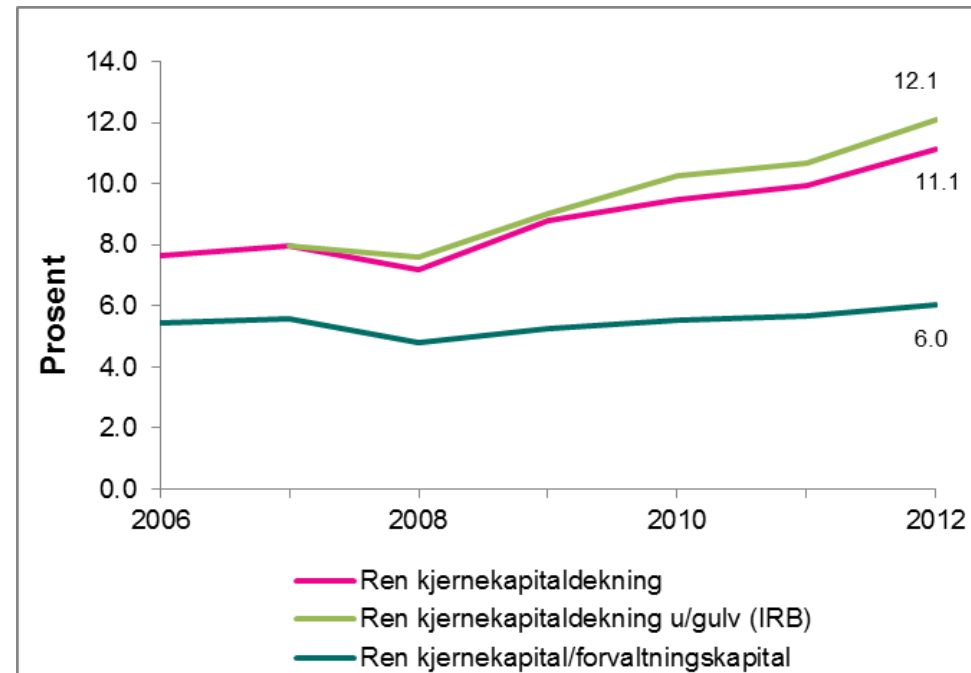
- Basel III/CRD IV har samme tilnærming, med bruk av modeller for beregning av kapitalkrav, som Basel II, men
 - Vesentlig høyere krav til kvalitet og nivå på kapital ved innføring av bufferkrav og krav til uvektet egenkapital
 - Omfattende vurderinger av IRB-modellene og årsaker til store forskjeller mellom banker og land
 - Økt vekt på ulike typer «backstops» mot for sterkt fall i beregningsgrunnlaget, herunder leverage-krav, videreføring av dagens overgangsregler (Basel I-“gulvet”) ut 2017 i EU

Risikovekter

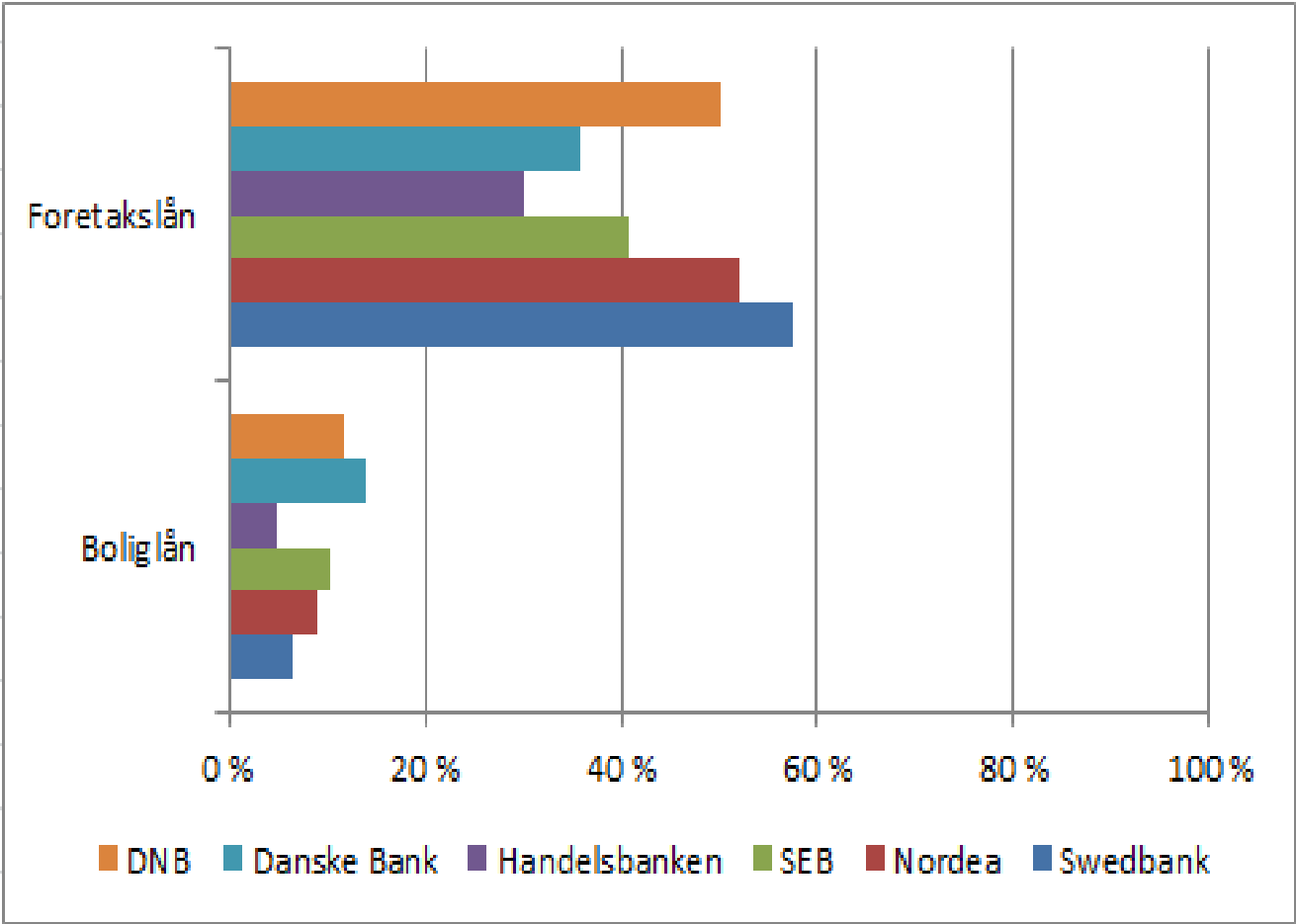
Risikovektene

Norge - ren kjernekapital

Risikovekter nordiske banker

Kilde: Pilar 3

Risikovekter - Norge

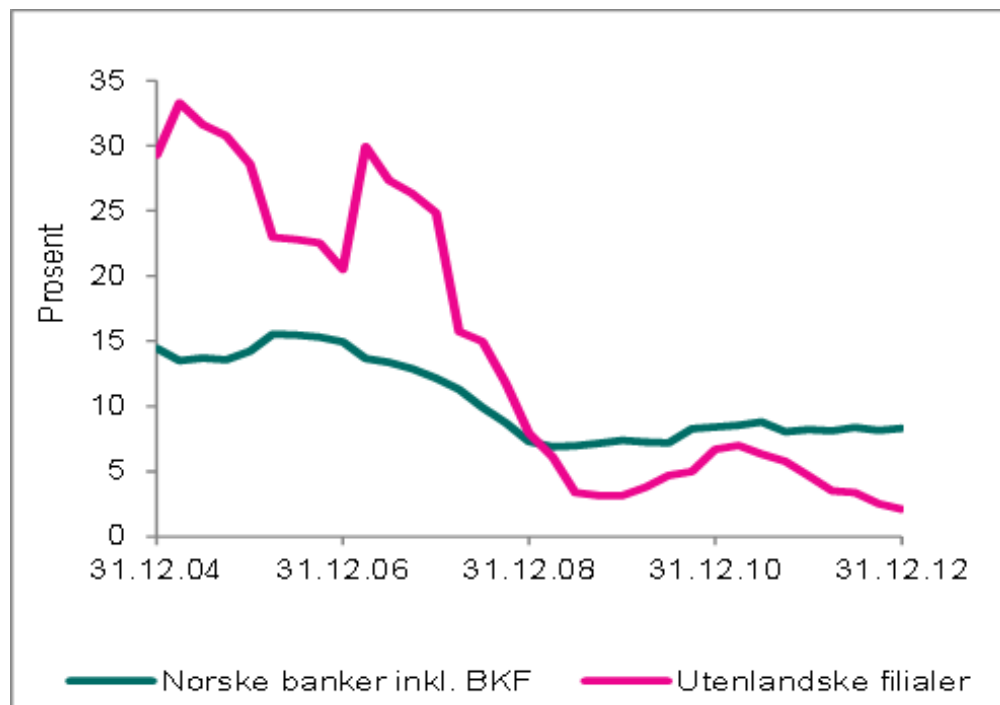
- Risikovektene på boliglån tar ikke tilstrekkelig høyde for systemrisiko og strukturelle endringer. Det er betydelig usikkerhet knyttet til modeller og data.
- I oppfølging av tilsyn med IRB-modeller i 2012, vil det kreves justeringer av modellene
- Høring fra Finansdepartementet, med utgangspunkt i Finanstilsynets vurderinger, på ulike alternativer for økte risikovekter, med høringsfrist 31. mai.
- Finanstilsynet pekte på behov for **videreføring av overgangsregler**, at **resiprositet** øker effekten av tiltak og at **justeringene bør skje i pilar 1**
- Høringen inneholder fire alternativer
 - Gulv på 35%
 - Økt LGD-gulv
 - Multiplikator på risikovektene, f.eks 2
 - Et gulv på 20-25% risikovekt, med effekt tilsvarende dagens gulv

Nordisk integrasjon

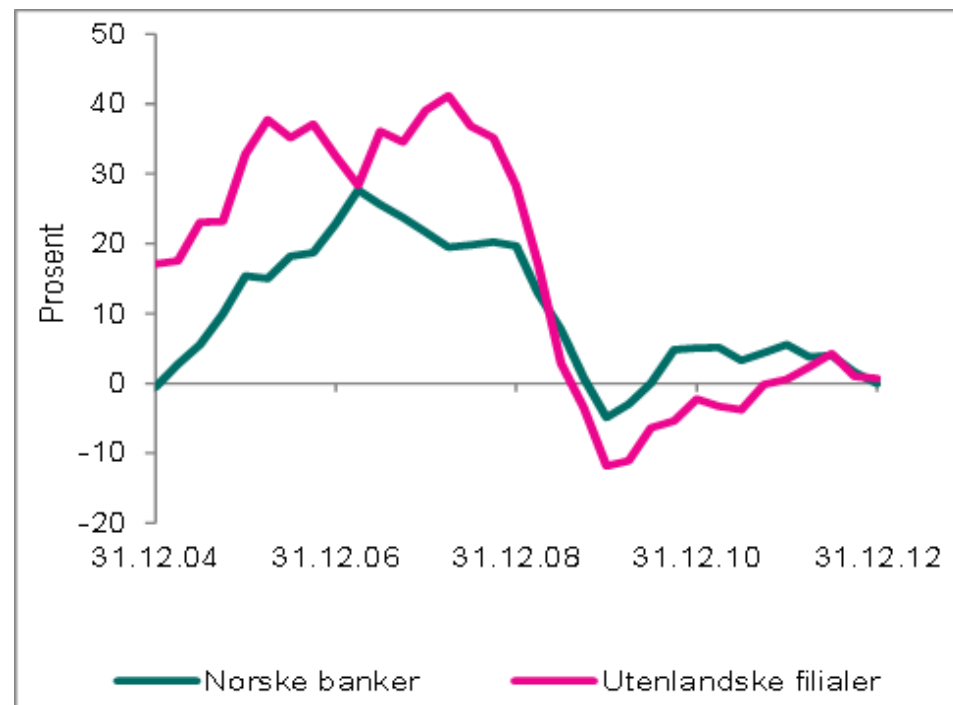
- Nordisk bankmarked sterkt integrert, både gjennom datterbanker og filialer
- Nordiske finansministere inviterte nordiske tilsyn til å se på muligheten for større grad av vertslandstilsyn:
 - Felles forståelse av nye likviditetskrav
 - Etablere system for gjensidig anerkjennelse av kapitalkrav i Norden
 - Samarbeid om felles kriterier og lik praktisering ved godkjenning av IRB-modeller
- Nordiske finanstilsyn viste til samarbeid, bl.a. gjennom
 - Tilsynskollegier, samarbeid om modellgodkjenninger, kapital i grensekryssende banker, makrotilsyn, kriseberedskap, likviditet, frivillig resiprositet
 - Harmonisering gjennom EU, men også rom for ytterligere samarbeid
- Norge og Sverige har innført/signalisert krav og tidsplan for de største bankene. Danmark har identifisert nasjonalt systemviktige institusjoner

Utlånsvekst fra banker

Personkunder

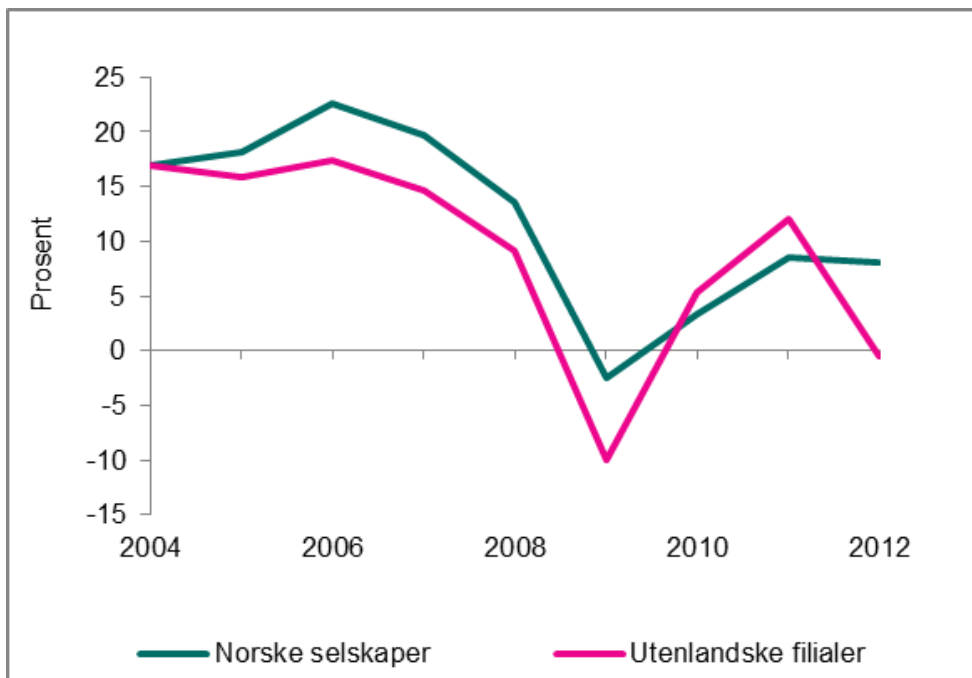

Innenlandske bedriftskunder

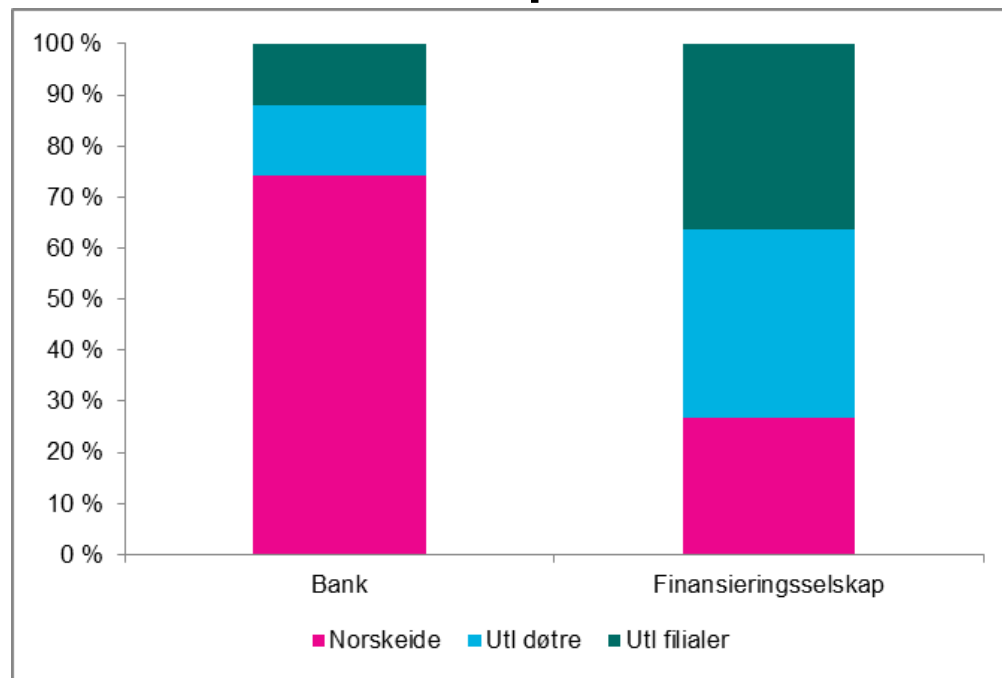

Utlånsvekst fra finansieringsselskaper

Utlånsvekst

Utlånsandel utenlandske selskaper

CRD IV - Nasjonalt handlingsrom

- CRD IV bygger på fullharmonisering av regelverket («Single Rulebook»), men også større grad av harmonisering av tilsynspraksis i EU
- Det er oppnådd nasjonalt handlingsrom i CRD IV
 - Systemrisikobuffer, bufferkrav nasjonale systemviktige institusjoner, motsyklisk buffer, risikovekter, særlige tiltak ved økt makro- eller systemrisiko, pilar 2-krav ved systemrisiko, også for grupper av banker
 - De særlige tiltakene («nødbrems») kan bare brukes dersom alle andre tiltak er uttømte, og krever utstrakte prosedyrer i EU.
- CRD IV inneholder bestemmelser om resiprositet, hvorved regulering omfatter all virksomhet, også fra utenlandske filialer
- Norske myndigheter må legge vekt på å utnytte det nasjonale handlingsrommet i CRD IV for å møte nasjonal oppbygging av systemrisiko. Handlingsrommet kan bli større i tilsyn enn i regulering

Bedre reguleringer og økt robusthet

- Mer solide finansinstitusjoner vil føre til lavere avkastningskrav på både egenkapital og fremmedkapital. Større gjennomsiktighet reduserer investorenes risiko og vil også bidra til lavere avkastningskrav.
- Krav til robust finansiering og likviditetsbuffer vil redusere faren for tillitssvikt og sammenbrudd i interbankmarkedene
- Risiko for at banker og andre finansinstitusjoner skal ta for stor risiko i et samfunnsmessig perspektiv reduseres gjennom:
 - Økte kapitalkrav for systemviktige institusjoner
 - Mer tilsyn av store institusjoner
 - Bedre kriseløsningssystemer og krav til kriseplaner
 - Mulige EU-krav til organisering av komplekse finansinstitusjoner

Oppsummering

- Norge lærte av bankkrisen på begynnelsen av 1990-tallet og ble påminnet under den internasjonale finanskrisen, om betydningen av:
 - gode kredittvurderinger og god risikostyring
 - soliditet og robust finansiering
 - helhetlig regulering og et aktivt, fremadskuende tilsyn
 - se mikro og makro i sammenheng
- Internasjonalisering og kompleksitet
 - sammenvevd i internasjonale finansmarkeder
 - kompleksitet i regelverk, produkter og markeder
 - tiltakende regelverksharmonisering
 - fortsatt rom og behov for nasjonale vurderinger i regulering og tilsyn
 - soliditet og robusthet et konkurransefortrinn
- Høykonjunktur i Norge og lavkonjunktur ute
 - gir muligheten til å bygge buffere
 - stiller høye krav til risikostyring i institusjonene
 - krever langsiktighet i regulering og tilsyn

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

www.finanstilsynet.no

emil.steffensen@finanstilsynet.no

